

Välfärdsstatens återkomst?

*Rapport från forskarseminariet i Umeå,
januari 1997*

Samverkan – ett sätt att klara välfärden?

*Peter Allebeck, professor, Socialmedicinska avdel-
ningen, Institutionen för samhällsmedicin,
Göteborgs universitet*

Inledning

"Vi som tidigare betalade deras lön saknar pengar. Däremot finns det pengar i andra kassor som nu ska ta över när de blir arbetslösa."

Lars Elinderson, kommunalråd (m) i Falköping

"...samhällets regler konserverar människor när en arbetslös kan fylla hela dagarna med att besöka arbetsförmedling, försäkringskassa, socialtjänst och så vidare"

Per-Olof Graaf, kommunalråd (s) i Tidaholm

Jag inleder med två citat hämtade från en rapport om det projekt som kan betraktas som ett typexempel på det jag avser med rubriken på mitt bidrag, nämligen verksamheten "Det finns bruk för alla" i Skaraborg (Konarsky och Eriksson 1996). Tanken i projektet är enkel: Varför inte samla alla pengar i de olika socialförsäkringssystemen och sedan använda dem till att ge människor sysselsättning?

Följande citat är hämtat ur en ledare i Göteborgsposten i december 1996: "...en hel del av 90-talets problem beror på att socialförsäkringarna har hanterats var för sig, utan hänsyn till de totala effekterna... På många sätt blir det enklare att slå ihop många bidrag och socialförsäkringar till en enda, som med ett medborgarkonto." Citatet visar dock att samma tankar om att bidragssystem bör användas annorlunda, kan leda till helt andra tankebanor än ovan.

I det ena fallet handlar det om att decentralisera beslut, låta föreningar utnyttja samverkansmöjligheter mellan systemen med hu-

Kunskap i samverkan

– för samhällets utmaningar och stärkt konkurrenskraft

REGERINGENS PROPOSITION
2015/1750

LEDARE

Patrik Hadenius, chefredaktör

F&F 1/17

BÄTTRE TÄNDA ETT LJUS ...

I det totala mörkret på drygt 1 000 meters djup skapar fläken *Eustomla monocactylus* sitt eget ljus. Forskarna har upptäckt att det finns fler anledningar till att vara självlysande än vi tidigare trodde. Läs mer på sidan 54.

Samverkan får inte bli en floskel

förklarar eller implementerar sina resultat leder det ofta till att forskaren ser sina egna resultat i ett nytt ljus.

Inte sällan händer det att de forskare som medverkar i Forskning & Framsteg berättar att populariseringen varit en nyttig och givande process, som lett till nya insikter.

Samverkan är alltså genomgående en god sak. Alla gillar samverkan. Men – det är samtidigt och paradoxalt nog ett hot. Risken är överhängande för att samverkan blir ett ihjälkramat, urvattnat och till slut helt betydelselöst ord. En floskel. Ordet används 207 gånger på forskningspropositionens 167 sidor (och 10 gånger i denna ledare).

Ett sätt att råda bot på detta är att tvingas konkretisera och utvärdera de samverkansprojekt som genomförs. Men hur mäter man hur framgångsrikt ett samverkansprojekt är? Det är ju sällan möjligt att göra en jämförande studie med fall där samverkan inte testats.

Att Fridas trygghetslarm fungerar också i framtiden är givetvis en framgång. Men hade det kanske löst sig också utan stöd av Vinnova – kan man till och med tänka sig att larvet blivit ännu bättre utan att en myndighet lade sig i utvecklingen? Det får vi aldrig veta.

Om Frida faller trycker hon på larmklockan. Larmets signal går till en larmcentral. Operatören på larmcentralen kontaktar hemtjänsten, som kommer hem till Frida.

Många äldre har ett trygghetslarm på armen. Tack vare ett sådant kan de bo längre hemma. Trygghetslarmet fungerar normalt dygnet runt.

Men trygghetslarmen bygger på en gammal teknik, utvecklad på den tid då vi hade fasta telefoner kopplade med koppartrådar till telenätet.

Systemet fungerar inte perfekt i den nya digitala och mobila världen. Samtidigt skulle nya larm – när de ändå anpassas – kunna utvecklas och erbjuda helt nya tjänster, till exempel videosamtal med barnen.

För att en sådan utveckling ska bli bra måste flera parter samverka: landsting, kommuner, små och stora teknikföretag, värdatagare, anhängare och forskare.

Mycket riktigt är nya trygghetslarm ett exempel som statens näst största forskningsfinansiär, Vinnova, väljer när jag frågar efter exempel på lyckad samverkan. Skälet till att jag frågar är att regeringens forskningsproposition, som presenterades i slutet av november, heter *Kunskap i samverkan*. Vinnova är också en av propositionens stora vinnare.

Att samverkan lyfte fram så tydligt är i princip invändningsfritt. Samverkan betyder att forskningsresultaten når ut i samhället. Eftersom forskningen är finansierad av oss, via skatten, är det viktigt att vi också får veta vad pengarna går till. Det ger även forskningen ökad legitimitet. Men samverkan är också bra för själva forskningen. När en forskare

VISSA INTE!
Uppstår medvetandet i en viss typ av hjärna – eller finns det i materien, på samma sätt som massa och ledning? Läs artikeln på sidan 48.

Patrik Hadenius

Har du tankar och idéer om det du just läst?
MEJLA MIG!
patrik.hadenius@fof.se

”Ordet används 207 gånger på forskningspropositionens 167 sidor (och 10 gånger i denna ledare).”

*“These smug pilots have lost touch with regular passengers like us.
Who thinks I should fly the plane?”*

”Det har sällan varit viktigare än nu att medicinska, naturvetenskaplig och tekniska landvinningar kopplas samman med forskning och kunskap inom samhällsvetenskaperna och humaniora för att möta de samhällsutmaningar vi står inför.”

”...viktigt att inte stanna vid forskningen utan att aktivt arbeta för att forskningsbaserad kunskap och lösningar verifieras och implementeras i samhället.”

Tioåriga nationella forskningsprogram

- Klimat
 - Hållbart samhällsbyggande
 - Social bostadspolitik och tillgänglighetsdesign
 - Migration och integration
 - Antibiotikaresistens
 - Tillämpad välfärdsforskning
 - Arbetslivsforskning
- Formas
 - Formas
 - Formas
 - VR
 - VR
 - Forte
 - Forte

Tillämpad välfärdsforskning

- Satsning på klient- och praktikinära forskning i socialtjänsten, inklusive interventionsforskning
- Stärka samverkan mellan forskning och praktik samt öka delaktigheten från brukare och anhöriga
- Utveckla kunskapsbaserade och verkningsfulla insatser för att förbättra hälsan för grupper med särskilt utsatt situation ... hälsoklyftorna ska slutas

”Som en del av satsningen... bör forskningen om psykisk ohälsa och sjukfrånvarons utveckling stärkas”

Arbetslivsforskning

- Förebygga den arbetsrelaterade ohälsan och minska risken för att arbetstagare skadas och slits ut
- Fördjupad kunskap om arbetsmiljöns hälsoeffekter och effekterna av en god arbetsmiljö
- Förutsättningarna för ett längre arbetsliv viktiga för att bryta ökningen av sjukfrånvaron
- Hälsosamt och hållbart arbetsliv, inkludering och etablering på arbetsmarknaden...arbeta högre upp i åldrarna

Arbetslivsforskning, forts

- Kunskap om olika sätt att organisera arbete...
anställningsformer, relationen mellan parterna ...
medarbetarnas hälsa och välbefinnande
- Strukturomvandlingar, digitalisering, krav på
kompetensutveckling

=>

- Bred satsning för att stärka alla aspekter av
arbetslivsforskningen
- Nationellt program i samverkan med andra relevanta
forskningsfinansiärer och aktörer

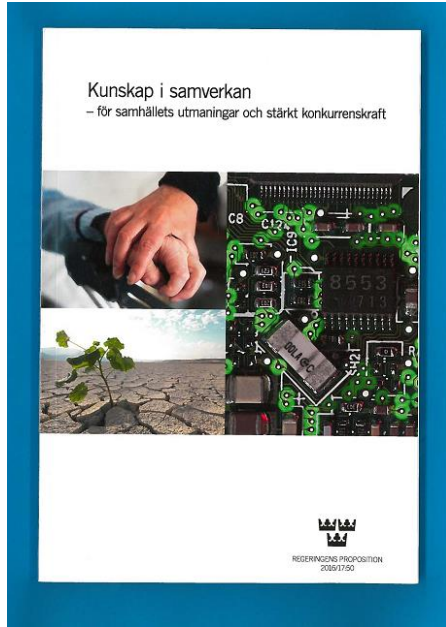
Särskilda forskningssatsningar

- Humaniora och samhällsvetenskap
- Rymdforskning och rymdverksamhet
- ...
- ...
- Förstärkning av biobanker och registerforskning (ex Registerforskning.se)
- Forskning om välfärdens kvalitet, organisation och processer

Välfärdens kvalitet, organisation och processer

- Kritik mot managementfilosofier och styrstrategier, ”new public management”
- ”Kunskapen behöver utvecklas om hur arbetssätt, processer, styrning, driftsform och organisation kan främja en kunskapsbaserad och innovativ hälso- och sjukvård och socialtjänst...”
- För lång tid innan forskningsresultat tillämpas => implementeringsforskning

Sammanfattningsvis

- Tioåriga forskningsprogram utifrån samhällsutmaningar
- Samverkan mellan finansiärer, med samhällsaktörer
- Strategiska forskningsagendor
- Andra särskilda satsningar, ex välfärdens kvalitet, organisation och processer

Välkomna att bidra i arbetet!